

~~Handwritten scribbles and numbers, possibly '1960'.~~

W.J. van Winden

RENTABILITEIT VAN DE BOOMKWEKERIJ IN HET KWEKERSBEDRIJF VAN
BOSKOOP EN OMGEVING

Voorlopige berekening 1961/62
Definitieve berekening 1960/61

Verslagen No. 3

November 1962

Landbouw-Economisch Instituut - Conradkade 175 - 's-Gravenhage - Tel.61.41.61

Publikatie toegestaan, mits met duidelijke bronvermelding

INHOUD

Blz.

WOORD VOORAF

1. Doel van het onderzoek	7
2. Aard en betekenis van het boomkwekerijcentrum	7
3. De basisgegevens voor het onderzoek	8
4. De steekproef	8
5. Wijze van berekening der bedrijfsresultaten	8
6. De resultaten van het onderzoek:	9
a. de bedrijfsresultaten	9
b. de spreiding van de rentabiliteit	12
c. het gezinsinkomen per ondernemer	15
d. de spreiding van het ondernemersinkomen	15
e. vergelijking met vorige jaren	15

BIJLAGEN

1. De structuur van de boomkwekerij van Boskoop en omgeving	19
2. Algemene toelichting	20

BIBLIOTHEEK
DER
LANDBOUWHOGESCHOOL
WAGENINGEN.

WOORD VOORAF

Een van de taken die de afdeling Tuinbouw elk jaar weer in haar werkprogramma opneemt is het onderzoek naar de rentabiliteit in de belangrijkste sectoren van de tuinbouw. In dit kader verscheen in 1962 reeds een zestal publikaties betreffende de rentabiliteit over 1961 (Zuidhollands Glasdistrict, Venlo e.o., IJsselmonde, Bloembollenstreek/Anna-Paulowna, Aalsmeer en Westfriesland).

Met dit verslag over de rentabiliteit van de boomkwekerijen in Boskoop en omgeving wordt de reeks over het teeltjaar 1961 besloten.

In het onderzoek zijn de waardeverschillen van de plantopstand van het begin en het einde van een jaar buiten beschouwing gelaten. De onjuistheden, die daardoor kunnen ontstaan, zullen kleiner zijn naarmate een gemiddelde over een groter aantal jaren wordt genomen. Om deze reden zijn behalve de resultaten over de jaren 1960/61 en 1961/62, tevens de gemiddelde resultaten over de periode 1958/59-1961/62 (4 jaar) vermeld.

Vermeld zij, dat bedrijven, waarbij inkoop en verkoop van boomkwekerijprodukten van enige betekenis zijn, buiten het onderzoek zijn gehouden.

Dank komt toe aan ir. C. Dorsman, rijkstuinbouwconsulent te Boskoop, en aan zijn hoofdassistent de heer P. de Vogel voor de medewerking die zij aan het onderzoek hebben verleend.

Dit verslag is samengesteld door W.J. van Winden en zijn medewerkers van de afdeling Tuinbouw.

DE DIRECTEUR,

's-Gravenhage, november 1962

(Prof. dr. A. Kraal)

1. Doel van het onderzoek

Het doel van het onderzoek is, inzicht te verkrijgen in de financiële resultaten van de boomkwekerij in Boskoop en omgeving. In overeenstemming met het bij het rentabiliteitsonderzoek in de tuinbouw van het L.E.I. gekozen uitgangspunt is het onderzoek beperkt tot de zuivere boomkwekerijbedrijven. De bedrijven van exporteurs en handelaren zijn dus o.m. buiten beschouwing gebleven. Bedrijven die zo klein zijn dat zij aan één man geen voldoende arbeidstaak verschaffen zijn evenmin in het onderzoek opgenomen.

2. Aard en betekenis van dit boomkwekerijcentrum

Het boomkwekerijcentrum van Boskoop en omgeving is gelegen in een van de waterrijke veengebieden van Zuidholland. Volgens gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek zijn in 1957 in dit gebied 933 bedrijven geteld, waarop boomkwekerij werd beoefend. De totale oppervlakte van deze bedrijven bedroeg in dat jaar + 650 ha, d.i. 24% van de landelijke oppervlakte aan boomkwekerijgewassen.

De teelten in dit gebied zijn gericht op gewassen als azalea's, rododendrons, een groot aantal andere heesters en sierconiferen, rozen en vaste planten. Andere belangrijke categorieën van boomkwekerijprodukten, zoals laan- en parkbomen, bos- en haagplantsoen en vruchtboomonderlagen treft men er niet of in zeer geringe mate aan.

De gewassen worden in een groot aantal soorten op de bedrijven geteeld. De mate van verscheidenheid wordt nog vergroot door het aantal leeftijdsklassen waarin de gewassen zijn te onderscheiden. De tijd waarin de produkten op het bedrijf "in bewerking" zijn varieert over het algemeen van 1 tot 4 jaar. Er zijn echter ook gewassen die een langere groeiperiode behoeven voordat ze als "gereed produkt" kunnen worden beschouwd. Gelijkzeitig is dus slechts een gedeelte van de plantopstand leverbaar.

Zowel door de structuur van de plantopstand als onder invloed van de vraag naar boomkwekerijprodukten kunnen de afgeleverde partijen jaarlijks min of meer sterk afwijken van de gemiddelde jaarlijkse leverantie van een zelfde bedrijf. Dergelijke schokmatigheden in de afzet vormen voor de berekening van het bedrijfsresultaat over een jaarperiode een moeilijkheid die zelfs door middel van een uitvoerige administratie niet in alle gevallen op een bevredigende wijze kan worden opgelost. Alvorens hier nader op in te gaan zij er bij voorbaat reeds op gewezen dat administraties die aan deze moeilijkheid ook maar enigszins tegemoet komen, op de onderzochte bedrijven niet zijn aange troffen.

3. De basisgegevens voor het onderzoek

Van de voornoemde 933 bedrijven zijn er 824, d.i. bijna 90%, in de gemeenten Boskoop, Hazerswoude en Alphen aan den Rijn (resp. 492, 188 en 144 bedrijven) gelegen. De overige gemeenten zijn: Recuwijk (58) Zwammerdam (28) en Waddinxveen (23).

Het onderzoek is ingesteld op bedrijven welke in de eerstgenoemde drie gemeenten zijn gevestigd.

Zoals reeds in de aanvang van dit rapport werd vermeld, is het onderzoek beperkt tot de zuivere boomkwekerijbedrijven, voor zover deze tenminste aan één man een volledige arbeidstaak verschaffen. Van de genoemde 824 bedrijven kwamen daardoor ongeveer 450 bedrijven voor het onderzoek in aanmerking. Aan de hand van de gegevens van de landbouwtelling, steekproefsgewijs aangevuld met een beoordeling door het rijkstuinbouwconsulentschap, kon nl. worden afgeleid, dat ca. 45% van de bedrijven niet voldeed aan de normen die als uitgangspunt voor het onderzoek zijn gesteld.

Nadere bijzonderheden hieromtrent zijn opgenomen in bijlage 1.

4. De steekproef

Het aantal bedrijven dat voor deelneming aan het onderzoek is geworven, bedraagt 50, d.i. 11% van het subuniversum dat wij met behulp van deze steekproef wilden onderzoeken. De bedrijven zijn gekozen uit de cliëntenlijsten van 6 in de desbetreffende gemeenten gevestigde administratiekantoren. Uit doelmatigheids-overwegingen is voornamelijk uit die bedrijven gekozen, waarvan de boekhouding per 31 december wordt afgesloten. Het voordeel van het vroeger gereedkomen der cijfers heeft hierbij zwaarder gewogen dan het nadeel dat de resultatenberekening niet is afgestemd op het eigenlijke seizoen, dat loopt van 1 juli tot en met 30 juni.

(Zoals nog zal blijken is aan dit bezwaar tegemoet gekomen.)

De keuze van de bedrijven is overigens, zij het met inachtneming van het aantal bedrijven per gemeente en van de criteria welke voor een onderscheiding der bedrijven naar bedrijfsgrootte en intensiteit zijn gesteld, willekeurig verricht.

5. Wijze van berekening der bedrijfsresultaten

De wijze van berekening der bedrijfsresultaten is uiteengezet in de aan dit rapport toegevoegde bijlage 2. In deze bijlage is tevens de verklaring gegeven van de in het rapport gebezigde begrippen en kengetallen.

In verband met de invloed van de toegepaste wijze van berekening op de becijferde bedrijfsuitkomsten, wordt er met nadruk op gewezen dat voor een juiste beoordeling van de cijfers, kennisneming van de inhoud van genoemde bijlage noodzakelijk is.

Dit geldt in het bijzonder ten aanzien van de volgende feiten:

1. in de kosten is geen bedrag opgenomen voor de leidinggevende en toezichthoudende arbeid van de ondernemer;
2. het bedrijfsresultaat (netto-overschot) is berekend door de verkopen over het seizoenjaar (juli t/m juni) te verminderen met de kosten over het kalenderjaar.

Zoals uit de beschrijving van de toegepaste werkmethode zal blijken, moet een voorbehoud worden gemaakt ten aanzien van de nauwkeurigheid waarmee de resultaten per periode van één jaar zijn te benaderen.

6. De resultaten van het onderzoek

In tabel 1 is - gemiddeld per bedrijf - een overzicht gegeven van het grondgebruik en de arbeidsbezetting. Het belangrijkste onderdeel, de boomkwekerij, kon niet worden gespecificeerd als gevolg van de tijdrovendheid van een daartoe benodigde inventarisatie van de plantenopstand. Op aanwijzing van het rijkstuinbouwconsulentschap konden de 50 bedrijven voor het onderzoek echter in 2 groepen naar teeltintensiteit worden onderscheiden. Uitgangspunt voor deze onderscheiding was de veronderstelde waarde van de plantopstand per oppervlakte-eenheid. De groepen zijn aangeduid met "intensief" en "extensief".

De tabel toont aan, dat het onderzoek betrekking heeft op gemiddeld kleine, doch zeer arbeidsintensieve bedrijven met een beteelbare oppervlakte van 70 aren en een arbeidsbezetting van ongeveer 2 man. De "intensieve" bedrijven zijn, naar de oppervlakte gerekend, gemiddeld iets groter dan de "extensieve" bedrijven. Zij vragen echter bijna een man meer arbeid.

a. De bedrijfsresultaten

De resultaten, welke voor de beide groepen en voor alle bedrijven tezamen over 1960/61 en 1961/62 werden becijferd, zijn in tabel 2 gemiddeld per bedrijf tot uitdrukking gebracht. Bepalen wij ons tot het netto-overschot dan blijkt dit te zijn benaderd op een gemiddeld bedrag per bedrijf van f. 8660,- over 1960/61 en van f.10.600,- over 1961/62; over vier jaren is dit een bedrag van ongeveer f. 8200,- per jaar. Bij een onderscheiding van de bedrijven in de bovengenoemde subgroepen blijkt, dat de groep van de intensieve bedrijven aanmerkelijk winstgevender was dan die van de extensieve bedrijven. Het netto-overschot over vier jaren werd nl. gemiddeld per jaar resp. op ongeveer f.12.800,- per bedrijf en f. 3800,- per bedrijf berekend.

Bij vergelijking van deze resultaten, zowel onderling als met die van andere takken van land- en tuinbouw, moet rekening worden gehouden met de verschillen in bedrijfsgrootte. Het is daarom gebruikelijk het netto-overschot uit te drukken per f.100,- kosten.

Tabel 1

GRONDGEBRUIK EN ARBEIDSBEZETTING GEMIDDELD PER BEDRIJF OVER 1960 en 1961

	1960		1961 (voorlopige cijfers)	
	alle be- drijven	intensief extensief	alle be- drijven	intensief extensief
Aantal bedrijven	50	24	50	24
Aantal bedrijven in %	100	48	100	48
<u>Grondgebruik</u>	are	are	are	are
Boomkwekerij in de open grond	65	69	67	70
Idem onder glas	3	4	3	4
Groente en fruit	1	1	-	-
Totaal tuinbouw	69	74	70	74
Verhuurd aan derden	7	5	3	1
Erf, blijvende paden, water enz.	21	27	24	29
Totale kadastrale oppervlakte	97	106	97	104
Specificatie van de arbeidsbezetting				
Aantal ondernemers per bedrijf	1,08	1,17	1,08	1,17
Arbeid van de ondernemer (s) in manjaren	1,25	1,35	1,23	1,34
Arbeid van gezinsleden	0,11	0,13	0,13	0,13
Arbeid van vast personeel	0,48	0,78	0,48	0,76
Arbeid van los personeel	0,13	0,18	0,17	0,28
Totale arbeidsbezetting	1,97	2,44	2,01	2,51
Arbeid door ondernemer en gezin in %	70	61	68	59
Arbeidsbezetting per ha beteelde opp. in manj. 2,9	3,3	2,4	2,9	3,4

DE BEDRIJFSRESULTATEN OVER 1960 en 1961 Tabel 2

	1960		1961 (voorlopige cijfers)		1958 t/m 1961 gemiddeld	
	alle bedrijven	inten- sief	alle bedrijven	inten- sief	alle bedrijven	inten- sief
Aantal bedrijven	50	24	50	24	50	24
Omzet in %	100	65	100	67	100	66
Kosten (kalenderjaar)						
Afschrijvingen	540	760	700	1000	560	770
Huur en pacht	190	140	200	100	200	150
Rente	2070	2850	2300	3100	2100	2870
Arbeid betaald personeel	2490	3970	2900	4600	2500	4080
Arbeid ondernemers	6490	7000	7000	7600	6320	6790
Arbeid gezinsleden	450	510	500	500	400	440
Materialen	3130	4470	3400	5000	3050	4340
Diensten van derden en overige kosten	1480	2010	1600	2200	1430	1880
Totaal	16840	21710	18600	24100	16560	21320
Opbrengsten						
Boomkwekerij 1)	25460	34530	29100	41000	24680	34130
Overige opbrengsten	40	20	100	-	50	30
Totaal	25500	34550	29200	41000	24730	34160
Netto-overschot	8660	12840	10600	16900	8170	12840
Netto-overschot: per f. 100,- kosten	51	59	57	70	49	60
per f. 100,- gemiddeld geïnvesteerd vermogen	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.
per manjaar arbeidsbezetting	4400	5260	5300	6700	4170	5260
per R.R2 beteelbare oppervl.	17,90	24,80	22,00	33,00	16,90	24,80
Arbeidsinkomen per manjaar	9180	9970	10400	11800	8870	9900
Ondernemersinkomen uit het bedrijf per ondernemer	15850	19350	18300	23500	15290	19200

1) Verkopen juli 1960/61 resp. juli 1961/62.

Voor de intensieve bedrijven bedroeg de aldus berekende rentabiliteit gemiddeld over vier jaren f. 60,- voor de extensieve bedrijven f. 32,- (per f. 100,- kosten).

Om een indruk te verkrijgen van het rendement van het geïnvesteerd vermogen zou het netto-overschot ook met deze grootte in relatie dienen te worden gebracht. In het voorgaande is er echter reeds op gewezen, dat van een belangrijk investeringsobject, t.w. de plantopstand, geen volledige inventarisatie heeft plaatsgehad. In de plaats daarvan zijn 6 bedrijven van verschillend bedrijfstype (variërend van uiterst intensief tot uiterst extensief) - ten behoeve van de renteberekening in de kosten - volledig geïnventariseerd. De waarde van de betrokken plantopstanden is door het rijkstuinbouwconsulentschap getaxeerd. Op deze wijze zijn per oppervlakteëenheid zes waardeklassen ontstaan, waarin de onderzochte bedrijven op grond van de inzichten van het rijkstuinbouwconsulentschap zijn ondergebracht.

Het leek ons niet verantwoord het op deze basis berekende vermogen in de tabel op te nemen. Na bovenstaande toelichting kunnen de berekende bedragen echter zonder bezwaar worden vermeld mits deze als orde van grootte worden gezien. Voor de intensieve bedrijven werd het per 1 juli 1959 geïnvesteerd vermogen op f. 70.000,-, voor de extensieve bedrijven op f. 40.000,-, voor alle 50 bedrijven tezamen op f. 55.000,- per bedrijf becijferd.

Het netto-overschot uitgedrukt in deze grootte bedraagt dan gemiddeld over vier jaren resp. 18, 10 en 15%.

b. De spreiding van de rentabiliteit

Om een inzicht te verschaffen in de spreiding van het gemiddelde resultaat is in grafiek 1a een verdeling gegeven van het aantal bedrijven per klasse van rentabiliteit (netto-overschot per f. 100,- kosten).

Blijkens deze grafiek is gemiddeld over vier jaren voor 3 van de 50 bedrijven een nadelig exploitatiesaldo berekend. De overige bedrijven waren winstgevend, doch in onderling zeer verschillende mate.

Bij de onderscheiding van de bedrijven naar klassen van bedrijfsgrootte kon geen verband tussen (op basis van de jaarkosten gemeten) bedrijfsomvang en rentabiliteit worden geconstateerd.

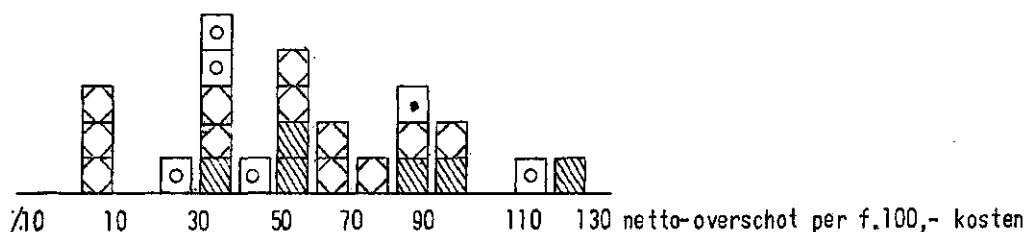
Voor een inzicht in de mate waarin de voor 1961/62 berekende rentabiliteit per bedrijf afweek van die welke over 1960/61 werd berekend zijn in grafiek 1b de - door punten, kruisjes, enz. voorgestelde - bedrijven zodanig in het assenstelsel geplaatst, dat de rentabiliteit (netto-overschot per f. 100,- kosten) over elk van de beide jaren kan worden afgelezen. Naarmate ze dichter bij de diagonaal staan komen de gerekende uitkomsten van de beide jaren meer met elkaar overeen. Over het algemeen constateren wij vrij grote verschillen.

Het merendeel van de intensieve bedrijven (17 van de 24) behaalden in 1961/62 een beter rendement in 1960/61. Bij de extensieve bedrijven valt een geringe verslechtering waar te nemen.

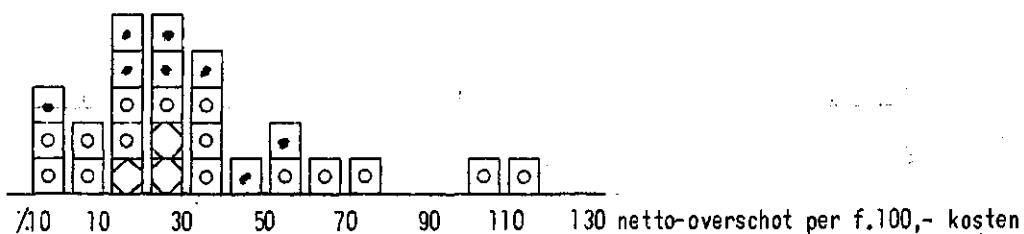
SPREIDING VAN HET NETTO-OVERSCHOT PER F.100,- KOSTEN
(gemiddeld van 1958, 1959, 1960 en 1961)
elk vakje stelt een bedrijf voor

Grafiek 1^A

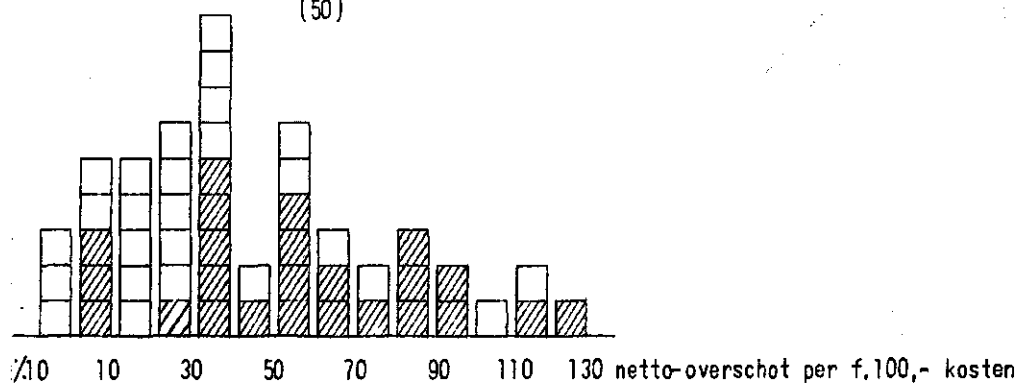
INTENSIEVE BEDRIJVEN
(24)

EXTENSIEVE BEDRIJVEN
(26)

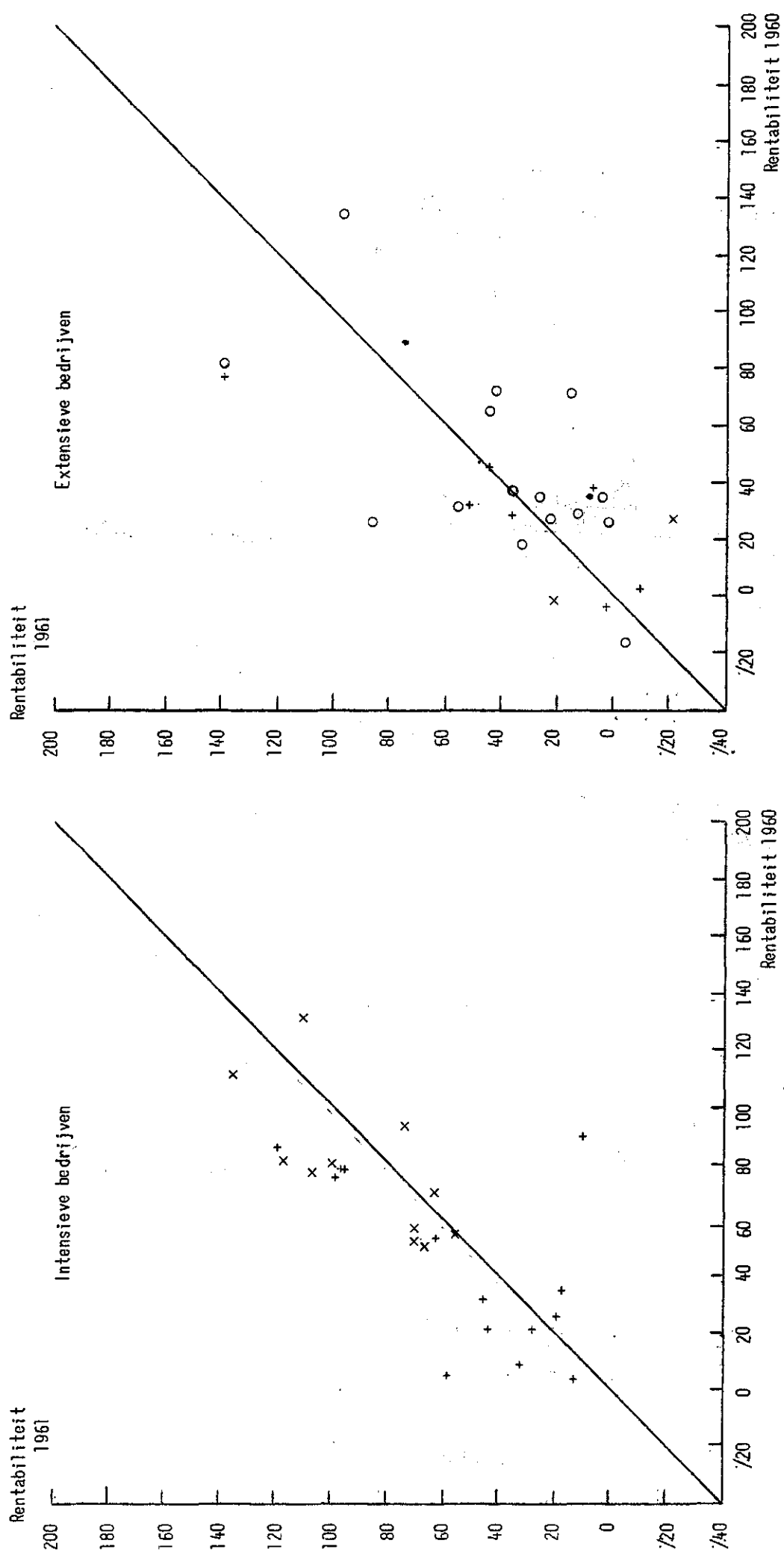
ALLE BEDRIJVEN TEZAMEN
(50)

- ◼ kosten f. 7500,- - f.10000,- per bedrijf
- ◻ kosten f.10000,- - f.15000,- per bedrijf
- ◼ kosten f.15000,- - f.25000,- per bedrijf
- ◼ kosten f.25000,- - f.50000,- per bedrijf
- ◻ extensieve bedrijven
- ◼ intensieve bedrijven

Grafiek 1^B

SPREIDING VAN HET NETTO-OVERSCHOT PER F.100,- KOSTEN

Underscheiding naar intensiteitsklassenop basis jaarkosten 1960

- kosten < f.140,- per are betaalbare oppervlakte
- o " f.140,- - f.200,- per are betaalbare oppervlakte
- + " f.200,- - f.300,- " " " " " "
- x " f.300,- - f.400,- " " " " " "

c. Het gezinsinkomen per ondernemer

Tabel 3 geeft een inzicht in het gezinsinkomen dat gemiddeld per ondernemer uit het bedrijf werd verkregen.

Rekening houdend met hetgeen aan "overig inkomen" werd genoten en onder aftrek van de privé-opnamen (w.o. belastingen) konden voorts, althans voor 1960/61, de verkregen besparingen tot uitdrukking worden gebracht.

Behalve het netto-overschot kwam gemiddeld ongeveer f. 8.100,- per jaar als inkomen uit eigen arbeid van ondernemer en gezinsleden en uit de belegging van eigen vermogen, uit het bedrijf beschikbaar. Alles tezamen genomen werd gemiddeld over vier jaren een gezinsinkomen van f. 15.660,- per ondernemer uit het bedrijf verkregen. De ondernemers van de intensieve bedrijven kwamen gemiddeld op een bedrag van f. 19,580,-; die van de extensieve bedrijven op f. 11.430,-. Door het betrekkelijk matige niveau van de bestedingen kon in 1960/61, afgezien van de veranderingen in de waarde van de plantopstand, 39% resp. 34% van het gezinsinkomen worden bespaard.

d. De spreiding van het ondernemersinkomen

Bovenstaande bedragen hadden betrekking op het gemiddelde gezinsinkomen per ondernemer per groep van bedrijven. Van het ondernemersinkomen is in grafiek 2 het aantal ondernemers per inkomensklasse in een kolommendiagram weergegeven.

Het verschil in inkomensniveau van de beide groepen van bedrijven komt ook in deze spreidingsdiagrammen duidelijk tot uiting. Bij een onderscheiding van de inkomens in de klassen zoals in de grafiek aangegeven, blijkt bij de intensieve groep het grootste aantal ondernemers voor te komen in de klasse van f. 15.000,- tot f. 25.000,-. Bij de extensieve bedrijven ligt de grootste frequentie tussen f. 7.500,- en f. 15.000,- (+ 77%).

e. Vergelijking met vorige jaren

Tenslotte zijn in tabel 4 de resultaten over 1961/62 vergeleken met die van de drie voorafgaande jaren. Uit de tabel blijkt o.m. dat gemiddeld per bedrijf de oppervlakte boomkwekerij en de arbeidsbezetting nagenoeg onveranderd zijn gebleven.

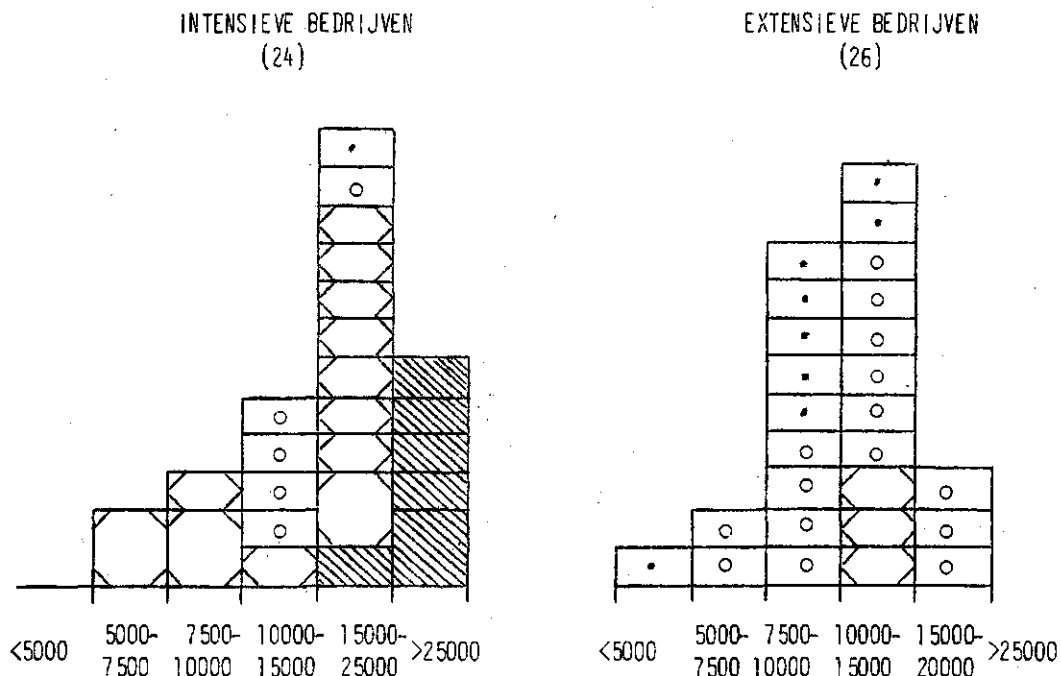
De stijging van de opbrengsten is sterker geweest dan de kostenstijging, waardoor het netto-overschot van jaar tot jaar is toegenomen.

Tabel 3

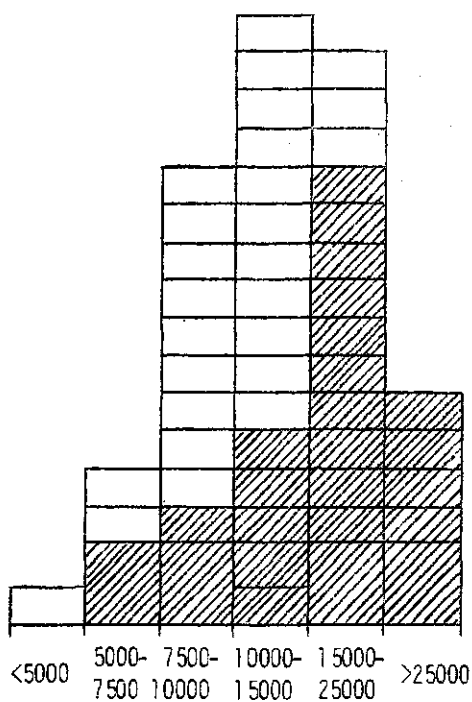
GEZINSINKOMEN EN BESPARINGEN PER ONDERNEMER

	1950			1961 (voorgedrupte cijfers)			1958 t/m 1961 gemiddeld		
	alle bedrijven	inter-sief	exten-sief	alle bedrijven	inter-sief	exten-sief	alle bedrijven	inter-sief	exten-sief
Aantal bedrijven	50	24	26	50	24	26	50	24	26
Aantal ondernemers	54	28	26	54	28	26	54	28	26
Netto-overschot	8030	11010	4810	9800	14400	4900	7570	11000	3850
Handenarbeid ondernemer	6010	5990	6020	6500	6500	6400	5850	5820	5890
Rente meer berekend dan betaald	1810	2350	1240	2000	2600	1400	1870	2380	1330
Ondernemersinkomen	15850	19350	12070	18300	23500	12700	15290	19200	11070
Handenarbeid gezinsleden	410	440	390	500	500	500	370	380	360
Gezinsinkomen uit het bedrijf	16260	19790	12460	18800	24000	13200	15660	19580	11430
Privé-opnamen onder aftrek van inkomen buiten bedrijf 1)	10180	12020	8200	} nog niet bekend					
Besparing	6080	7770	4260						
1) Waarvan belastingen	2910	4220	1490						

SPREIDING VAN HET ONDERNEMERSINKOMEN PER ONDERNEMER
 (gemiddeld van 1958, 1959, 1960 en 1961)
 (exclusief vergoeding handenarbeid gezinsleden)
 elk vakje stelt een bedrijf voor

ALLE BEDRIJVEN TEZAMEN (50)

- kosten f. 7500,- - f.10000,- per bedrijf
- kosten f.10000,- - f.15000,- per bedrijf
- kosten f.15000,- - f.25000,- per bedrijf
- kosten f.25000,- - f.50000,- per bedrijf
- 2 ondernemers per bedrijf
- extensieve bedrijven
- intensieve bedrijven

VERGELIJKING 1958 t/m 1961

	1958	1959	1960	1961 ¹⁾
<u>Alle bedrijven</u>				
Oppervlakte boomkwekerij in are ²⁾	66	68	68	70
Arbeidsbezetting in manjaren	1,92	1,95	1,97	2,01
Totale opbrengsten	21040	23180	25500	29200
Totale kosten	15180	15650	16840	18600
Netto-overschot	5860	7530	8660	10600
Id. per f.100,- kosten	39	48	51	57
Id. per manjaar arbeidsbezetting	3050	3860	4400	5300
Id. per R.R2 betaalbare oppervlakte	12,40	15,60	17,90	22,00
Arbeidsinkomen per manjaar	7460	8280	9180	10400
Ondernemersinkomen per ondernemer	12580	14370	15850	18300
<hr/>				
<u>Intensieve bedrijven</u>				
Oppervlakte boomkwekerij in are	73	74	73	74
Arbeidsbezetting in manjaren	2,37	2,41	2,44	2,51
Totale opbrengsten	28870	32250	34550	41000
Totale kosten	19570	19870	21710	24100
Netto-overschot	9300	12380	12840	16900
Id. per f.100,- kosten	48	62	59	70
Id. per manjaar arbeidsbezetting	3920	5140	5260	6700
Id. per R.R2 betaalbare oppervlakte	17,90	23,60	24,80	33,00
Arbeidsinkomen per manjaar	8360	9490	9970	11800
Ondernemersinkomen per ondernemer	15510	18390	19350	23500
<hr/>				
<u>Extensieve bedrijven</u>				
Oppervlakte boomkwekerij in are	61	63	64	66
Arbeidsbezetting in manjaren	1,51	1,53	1,54	1,54
Totale opbrengsten	13810	14800	17150	18300
Totale kosten	11130	11750	12340	13400
Netto-overschot	2680	3050	4810	4900
Id. per f.100,- kosten	24	26	39	36
Id. per manjaar arbeidsbezetting	1770	1990	3120	3200
Id. per R.R2 betaalbare oppervlakte	6,10	6,80	10,60	11,00
Arbeidsinkomen per manjaar	6140	6500	8010	8400
Ondernemersinkomen per ondernemer	9430	10050	12070	12700

1) Voorlopige cijfers.

2) De vijf bovenste regels van elke groep van bedrijven vermelden gemiddelden per bedrijf.

STRUCTUUR VAN DE BOOMKWEKERIJ IN BOSKOOP E. O.

Voor de bepaling van de steekproef voor dit onderzoek is gebruik gemaakt van gegevens van de landbouwtelling 1957 van het C.B.S. Per bedrijf werd op deze wijze beschikt over een summiere inlichting ter zake van de oppervlakte van de desbetreffende culturen.

Ten einde de bedrijven met behulp van dit materiaal naar type en naar grootte te kunnen onderscheiden, zijn deze oppervlakten gewogen naar de arbeidsbehoefte. Als norm hiervoor is gebruikt:

- 2,22 manjaren voor 1 ha rozen en rozenonderstammen;
- 3,33 manjaren voor 1 ha sierconiferen, rododendrons en azalea's;
- 2,50 resp.
- 2,22 manjaren voor 1 ha overige heesters en vaste planten;
- 0,29 manjaren voor 1 are boomkwekerij onder glas.

Van deze weliswaar grove doch overigens - voor het gestelde doel (namelijk de keuze van de bedrijven voor de steekproef) - doelmatige hulpmiddelen, hebben wij gebruik gemaakt om enige indruk te kunnen geven van de structuur van de boomkwekerij in het onderhavige gebied.

Deze indruk is gebaseerd op de gegevens van 933 bedrijven, gevestigd in de gemeenten Boskoop, Hazerswoude, Alphen aan den Rijn, Rceuwijk, Waddinxveen en Zwammerdam. De oppervlaktegegevens van deze bedrijven zijn zonder meer ontleend aan de opgaven van het C.B.S.. Bij het meten van de 50 bedrijven van de steekproef kwamen echter afwijkingen ten opzichte van de genoemde oppervlaktecijfers voor, zodat het weergegeven structuurbeeld ook uit dezen hoofde niet op volledige juistheid aanspraak kan maken.

De enige correctie die op de cijfers is aangebracht heeft betrekking op de opgave van hoofdberoep en nevenberoep. Van 40% van de bedrijven die in eerste aanleg tot het universum van de steekproef waren gerekend, is de opgave op dit punt door het rijkstuinbouwconsulentschap geverifieerd. De resultaten hiervan zijn voor de structuurweergave betrokken op alle bedrijven met een geschatte arbeidsbehoefte van meer dan 1 man per jaar.

Voor de grafieken waarin de structuur tot uitdrukking is gebracht, verwijzen wij naar de twee voorafgaande rapporten, t.w. No. 360 en 382.

ALGEMENE TOELICHTING

A. de wijze van berekening

1. Algemeen

Wanneer men de resultaten van het boomkwekerijbedrijf over een bepaald jaar wil berekenen, zal men de winst van de verkochte planten moeten vermeerderen of verminderen met de waardeverandering die het overige gedeelte van de plantopstand in dat jaar heeft ondergaan. De waarde van de plantopstand is echter theoretisch en praktisch moeilijk vast te stellen. Zou men dit willen doen op basis van een kostenberekening per gewas, dan dient men daartoe per bedrijf over een uitgebreide kostprijsboekhouding te beschikken. Deze zijn echter niet aanwezig. Zou men gebruik willen maken van kostennormen per gewas, dan zal men slechts representatief kunnen zijn voor het resultaat van een gehele groep van bedrijven en niet voor het resultaat per bedrijf. Bovendien is de mate waarin over dergelijke normen kan worden beschikt, verre van toereikend.

Zou men de waarde van de plantopstand willen vaststellen op basis van de directe opbrengstwaarde, dan is dit alleen goed mogelijk voor leverbare, nog niet verkochte planten. Deze waardeeringsmaatstaf kan praktisch niet worden toegepast voor het vaststellen van de waardeveranderingen in de gehele plantopstand.

De enige praktisch uitvoerbare methode is, dat men de opbrengsten van een jaar vermindert met de in dat jaar gemaakte kosten. Wanneer het afleveringspakket van jaar tot jaar ongeveer van gelijke samenstelling en van gelijke omvang is, is deze methode behoorlijk betrouwbaar. Wordt in een bepaald jaar echter als gevolg van veranderingen in de vraag en aanbodsverhouding meer of minder dan normaal afgezet, dan zal deze methode geen juist beeld geven van de rentabiliteit.

Het is duidelijk, dat het resultaat van een groep van bedrijven betrouwbaarder is dan van een enkel bedrijf en dat ook het gemiddelde resultaat over een reeks van jaren betrouwbaarder is dan van één jaar.

In verband hiermede zijn de rentabiliteit en het ondernemersinkomen in de spreidingsdiagrammen van de grafieken 1a en 2 in een gemiddelde over vier jaar, t.w. 1958/59 t/m 1961/62, weergegeven en zijn ook de resultaten per groep van bedrijven (tabellen 2 en 3) tevens in een gemiddelde van vier jaren tot uitdrukking gebracht.

2. De kosten

a. De gewaardeerde kosten

De bedrijfsresultaten zijn bepaald volgens de bij het L.E.I. gebruikelijke methode. Deze houdt in, dat de berekening van rente en afschrijving van de duurzame produktiemiddelen is gebaseerd op de vervangingswaarde en dat ook kosten, welke niet tevens uitgaven zijn (handenarbeid van de ondernemer en zijn gezin, rente van eigen vermogen e.d.) in de berekening zijn opgenomen.

Voor de bepaling van deze kosten zijn aanvullende gegevens op het bedrijf verzameld.

Rente en afschrijving

De rente is - à 4% per jaar - berekend over het vermogen dat, op basis van de huidige bedrijfsgrootte en prijzen der produktiemiddelen, tijdens de levensduur van het bedrijf gemiddeld is geïnvesteerd.

Dit vermogen is in principe bepaald door optelling van:

1. de verkoopwaarde van de grond;
2. de kostprijswaarde van de plantopstand;
3. 60% van de vervangingswaarde van de overige duurzame produktiemiddelen;
4. de normale behoefte aan vlottende middelen.

De bedragen van de sub 2 en 4 genoemde bestanddelen van het gemiddelde vermogen konden slechts arbitrair worden benaderd. Voor de bepaling van de waarde van de plantopstand is in de zomer van 1959 van een zestal bedrijven van uiteenlopend bedrijfstype de plantopstand geïnventariseerd. De waarde van deze plantopstand is vervolgens door het rijkstuinbouwconsulentschap op kostprijsbasis getaxeerd. De waarden die op deze wijze per oppervlakteëenheid werden verkregen zijn, voor de renteberekening, toegepast op de overige bedrijven.

Voor deze waardering is uitgegaan van het groeistadium per najaar 1959, een maatstaf die aannemelijk kan worden geacht indien ook het gemiddeld benodigde vlottende vermogen erin wordt betrokken.

De afschrijvingen van de onderscheiden duurzame produktiemiddelen zijn vastgesteld op grond van de bij het L.E.I. bestaande inzichten met betrekking tot de economische levensduur van die objecten.

Arbeid van ondernemer en gezinsleden

Als vergoeding voor de arbeid, die door de ondernemer en zijn gezinsleden is verricht, is alleen de handenarbeid in rekening gebracht. Voor een waardering van de kosten, welke voor leiding en toezicht door de ondernemer waren in te calculeren, ontbreken namelijk de daartoe benodigde normatieve gegevens.

De kosten van de handenarbeid zijn berekend op basis van een taxatie van de door de ondernemer en zijn gezinsleden verrichte hoeveelheid handenarbeid. Deze arbeid is gewaardeerd overeenkomstig het loon (inclusief sociale lasten) volgens de Collectieve Arbeidsovereenkomst voor volwassen mannelijke en vrouwelijke arbeiders en jeugdigen, met dien verstande dat voor overuren geen toeslag op het normale uurtarief is toegepast. Op grond van deze C.A.O. is voor de ondernemer o.a. een diplomatoeslag ingecalculleerd.

b. De betaalde kosten

De betaalde kosten zijn ten aanzien van de (kalender)jaren 1958, 1959 en 1960 ontleend aan door administratiekantoren samengestelde verlies- en winstrekeningen. In verband met het doel waarvoor deze rekeningen in het algemeen zijn samengesteld - t.w. de aangifte voor de inkomstenbelasting - zijn de cijfers voor zover nodig en mogelijk, ten behoeve van een zo juist mogelijke bedrijfseconomische verantwoording, kritisch bezien.

De betaalde kosten over 1961 waren ten tijde van het onderzoek veelal nog niet bekend. Deze moesten derhalve merendeels worden begroot.

Voor deze begroting is gebruik gemaakt van taxaties door de deelnemers aan het onderzoek. Met inachtneming van eventuele veranderingen in de productiecapaciteit zijn de betaalde kosten overigens getoetst aan de opgaven, welke ter zake van de betaalde kosten over 1958, 1959 en 1960 van de administratiekantoren van de deelnemende bedrijven zijn verkregen.

3. De opbrengsten

De opbrengsten hebben betrekking op de bruto-opbrengsten, welke zijn verkregen over de periode 1 juli t/m 30 juni van het desbetreffende boekjaar. De gegevens hiervoor zijn verkregen door middel van opgaven van de administratiekantoren of rechtstreeks van de deelnemers aan het onderzoek.

B. Begrippen en kengetallen

1. Het netto-overschot

Het economische resultaat wordt tot uitdrukking gebracht door middel van het begrip netto-overschot. Het wordt gevormd door het verschil tussen de opbrengsten en de kosten. De wijze van berekening van opbrengsten en kosten is reeds in deze bijlage toegelicht. Wij volstaan dan ook met nogmaals te vermelden, dat in de kosten geen bedrag is opgenomen als vergoeding voor de functie van leider en toezichthouder van de ondernemer. Daar dit kostenelement derhalve nog in het netto-overschot aanwezig is, mag dit laatste niet zonder meer worden aangezien voor de bedrijfseconomische winst.

Aangezien - zoals hiervoor is uiteengezet - de verkopen in het seizoenjaar in de plaats zijn gesteld van de opbrengsten over dat jaar, moet het netto-overschot in dit geval worden geïnterpreteerd als het verschil tussen de verkopen over het (seizoen)jaar (b.v. juli 1960 t/m juni 1961) en de kosten over het (kalender)jaar (in dat geval 1960).

Netto-overschot gemiddeld per bedrijf

De kosten, de verkopen en het "netto-overschot" zijn voor elke onderscheiden groep van bedrijven in een gemiddeld bedrag per bedrijf weergegeven. Behalve in absolute bedragen per bedrijf is het netto-overschot - ten behoeve van de vergelijkbaarheid met andere typen en takken van bedrijf - vervolgens door middel van de volgende verhoudingsgetallen tot uitdrukking gebracht.

Netto-overschot per f. 100,- kosten

Dit kengetal is berekend door het totale netto-overschot per groep van bedrijven te delen door 1% van de kosten van die bedrijven (gewogen gemiddelde).

Netto-overschot per eenheid produktiefactor

Het netto-overschot is vervolgens betrokken bij de produktiefactoren grond, kapitaal en arbeid, factoren uit welke samenwerking het resultaat in feite is ontstaan.

Daar de vraag in welke mate de produktiefactoren tot het bereiken van het resultaat hebben bijgedragen - door de onoplosbaarheid van dit probleem - niet kan worden beantwoord, is het netto-overschot ten volle met elk van de genoemde produktiefactoren in verband gebracht. Het netto-overschot is bij deze voorstellingswijze derhalve beurtelings aan één produktiefactor toegerekend. In dit verband onderscheiden wij de volgende kengetallen.

a. Netto-overschot per R.R² beteembare oppervlakte (1 ha = 700 R.R²)

Voor de berekening hiervan is het netto-overschot gedeeld door de beteembare oppervlakte, voor zover in eigen exploitatie.

b. Netto-overschot per f. 100,- gemiddeld geïnvesteerd vermogen

Met "gemiddeld geïnvesteerd vermogen" is bedoeld het vermogen dat - op basis van de huidige bedrijfsgrootte en prijzen van de produktiemiddelen - tijdens de levensduur van het bedrijf gemiddeld is geïnvesteerd. Het is bepaald op de wijze zoals eerder in deze bijlage onder "rente en afschrijving" is aangegeven.

Met de waarde van teeltvergunningen is voor deze vermogens-taxatie geen rekening gehouden. De arbitraire wijze waarop het vermogen moest worden benaderd was aanleiding de becijferde bedragen niet in de tabellen te vermelden.

c. Netto-overschot per manjaar arbeidsbezetting

Voor de berekening van dit kengetal is het netto-overschot gedeeld door de - tot volwaardige arbeidskrachten herleide en in manjaren uitgedrukte - arbeidsbezetting.

2. Het inkomen

Het arbeidsinkomen per manjaar

Van het inkomen per produktiefactor is alleen het arbeidsinkomen - per manjaar arbeidsbezetting - tot uitdrukking gebracht.

Onder het arbeidsinkomen is verstaan het bedrag dat door hen, die arbeid in het bedrijf hebben verricht, tezamen als inkomen is genoten. Het is berekend door het netto-overschot te vermeerderen met het bedrag dat als kosten van arbeid is opgenomen. Na deling van dit inkomen door het aantal - tot volwaardige arbeidskrachten herleide - manjaren wordt het bedrag gevonden dat gemiddeld per manjaar als inkomen werd verkregen.

Het ondernemersinkomen

Tenslotte is berekend, welk bedrag uit de bedrijfsexploitatie aan de ondernemer ten deel viel. In de eerste plaats betreft dit de vergoeding die, bij de berekening van het netto-overschot, in de kosten is gecalculeerd voor de handenarbeid die door de ondernemer persoonlijk in het bedrijf is verricht. De kosten bevatten voorts een rentevergoeding voor het vermogen dat in het bedrijf is geïnvesteerd. Voor zover het bedrag van deze vergoeding hoger is dan het bedrag dat door de ondernemer aan rente voor geleende gelden is betaald vormt het verschil daarvan eveneens een bestanddeel van het ondernemersinkomen.

Voegen wij bij deze beide inkomenselementen het netto-overschot, dan ontstaat een bedrag dat als ondernemersinkomen kan worden aangeduid.

Het gezinsinkomen uit het bedrijf

Er zijn nog meer bronnen waaruit door de ondernemer inkomen wordt verkregen. Voor zover deze binnen het kader van het tuinbouwbedrijf vallen zullen deze uitsluitend bestaan uit handenarbeid die door gezinsleden van de ondernemer in het bedrijf is verricht. Aangezien deze arbeid over het algemeen niet wordt vergoed is het bedrag dat in de kosten voor handenarbeid gezinsleden is gecalculeerd, volledig als inkomenselement beschouwd. Dit impliceert dat in de (sporadische) gevallen waarin wel betaling aan gezinsleden plaatsheeft, deze uitgaven administratief als inkomensbestedingen zijn behandeld.

Verhogen wij het ondernemersinkomen met de vergoeding voor handenarbeid gezinsleden dan ontstaat een bedrag dat wij aanduiden als gezinsinkomen van de ondernemer uit het bedrijf.

3. De besparingen

De mate waarin door de ondernemer ook nog uit andere bronnen inkomen is verkregen is voor dit rentabiliteitsonderzoek van zijdelingse betekenis. Het basismateriaal stelt ons echter in staat - althans voor zover de jaarcijfers van de administratiekantoren zijn ontvangen - tevens inzicht te verkrijgen in de mate waarin het vermogen in de beschouwde jaarperiode is toe- of afgenomen, met andere woorden in het bedrag dat door de ondernemer over die periode is gespaard of ontspaard.

Ten einde deze besparingen in verband te kunnen zien met het verkregen inkomen hebben wij in vorige rapporten ook het inkomen tot uitdrukking gebracht dat blijkens de administratie van de ondernemer als inkomen "buiten bedrijf" was verkregen. Voor de berekening van de besparing werd het in totaal verkregen inkomen vervolgens verminderd met de privé-opnamen.

Thans is in deze wijze van verslaglegging een wijziging aangebracht die geen invloed uitoefent op het gedrag van de besparingen, maar die betrekking heeft op de specificatie van dit bedrag. Met name zijn de posten "privé-opnamen" en "inkomen buiten bedrijf" niet meer afzonderlijk verantwoord, maar als een saldo weergegeven. Dit saldo moet dus worden afgetrokken van het "gezinsinkomen uit het bedrijf", om het bedrag van de besparingen te kunnen verkrijgen.

Aanleiding tot deze wijziging is het feit dat een eventuele aanwezigheid van meer inkomens in het gezin dan uit de boekhouding van de ondernemer blijkt (bijv. van buiten het bedrijf werkzame kinderen) en de invloed daarvan op de privé-opnamen van de ondernemer, zich aan onze waarnemingen onttrekken, waardoor van beide posten geen volledig beeld kan worden gegeven.

The first part of the document discusses the importance of maintaining accurate records of all transactions. It emphasizes that every entry should be supported by a valid receipt or invoice. This ensures transparency and allows for easy verification of the data.

In the second section, the author details the various methods used to collect and analyze the data. This includes both manual and automated processes. The goal is to ensure that the information gathered is both reliable and comprehensive.

The third section provides a detailed breakdown of the results. It shows that there is a significant correlation between the variables studied. This finding is supported by statistical analysis and is consistent with previous research in the field.

Finally, the document concludes with a series of recommendations for future research. It suggests that further studies should focus on the long-term effects of the variables and explore additional factors that may influence the outcomes.

Appendix A
 Appendix B